

บันทึก

เรื่อง การขยายเขตถนนพระราม ๔ ตอนคลองเตย - พระโขนง ให้กว้าง

๓๐ เมตร โดยอาศัยพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยหนังสือที่ ๑๑๑๕๓/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๐๕ ว่า กระทรวงมหาดไทยได้ขอให้ คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการขยายเขตถนนพระราม ๔ ตอน คลองเตย-พระโขนง ให้กว้าง ๓๐ เมตร โดยอาศัยพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อ สร้างและขยายทางหลวงจังหวัด ในท้องที่ตำบลคลองเตย ตำบลคลองตัน และตำบลพระโขนง อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร พ.ศ. ๒๔๙๗ รวม ๓ ข้อ มีข้อความโดยละเอียดว่า ตาม พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างและขยายทางหลวงจังหวัดในท้องที่ตำบล คลองเตย ตำบลคลองตัน และตำบลพระโขนง อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร พ.ศ.๒๔๙๗ กรมโยธาเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่จะเวนคืนและก่อสร้างทางหลวงจังหวัด สายคลองเตย-พระโขนง ทางหลวงสายนี้ตามแผนที่ท้ายพระราชบัญญัติเวนคืนฯ ดังกล่าว ได้กำหนดเขตทางเพื่อการ เวนคืนไว้กว้าง ๓๐ เมตร ตลอดสาย ในชั้นแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ กรมโยธาเทศบาลได้สร้าง ทางหลวงจังหวัดสายนี้ โดยถมดินคันทางกว้างประมาณ ๘ เมตร และทำผิวจราจร ๕ เมตร ตลอด สาย แล้วจึงได้มอบให้เทศบาลนครกรุงเทพฯ รับไปดำเนินการต่อไป ครั้นต่อมา ปี พ.ศ.๒๕๐๔ เทศบาลนครกรุงเทพฯ ด้วยความช่วยเหลือจากยูเอชเอ ได้ว่าจ้างให้ก่อสร้างปรับปรุงผิวถนนพระราม ๔ (ตอนคลองเตย-พระโขนง) ให้เป็นถนนคอนกรีต กว้าง ๓๐ เมตร จึงปรากฏว่าเขตทางที่ได้ทำ การเวนคืนไว้บางตอน ยังมีความกว้างไม่ครบ ๓๐ เมตร กรมโยธาเทศบาลสอบสวนเรื่องนี้ ปรากฏว่า เขตทางบางตอนมีความกว้างไม่ครบ ๓๐ เมตร จริง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ได้กันเขตทาง หลวงจังหวัดสายนี้บางตอนผิดพลาดไป ซึ่งเรื่องนี้กรมโยธาเทศบาลได้รายงานว่า ได้มอบเรื่องให้ คณะกรรมการเวนคืนพิจารณาดำเนินการเพื่อจัดกรรมสิทธิ์เขตทางกว้าง ๓๐ เมตรต่อไป คณะกรรมการเวนคืนได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนี้อาจมีปัญหาทางกฎหมาย ซึ่งเจ้าของที่ดินบาง รายอาจไม่ยินยอมปฏิบัติตามมติคณะกรรมการเวนคืน ที่จะบังคับซื้อที่ดินเพื่อขยายเขตทางต่อไป อีกให้กว้างครบ ๓๐ เมตร ตามพระราชบัญญัติเวนคืน จึงขอให้กระทรวงมหาดไทยหารือ คณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อวินิจฉัยว่า กรมโยธาเทศบาล และคณะกรรมการเวนคืนตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังมีอำนาจและหน้าที่ที่จะดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไปตามกฎหมายหรือไม่ กล่าวคือ

๑) อำนาจหน้าที่ของกรมโยธาเทศบาลในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ตาม

พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างและขยายทางหลวงจังหวัด ในท้องที่ตำบล คลองเตย ตำบลคลองตัน และตำบลพระโขนง อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร พ.ศ.๒๔๙๗ นั้น ยังคงมีอยู่เพื่อดำเนินการขยายเขตทางหรือไม่

๒) ถ้าหากกรมโยธาเทศบาล ยังมีอำนาจตามกฎหมายที่จะขยายเขตทางหลวง จนครบ ๓๐ เมตร ตามพระราชบัญญัติเวนคืนแล้ว การชดเชยราคาที่ดินที่ขยายออกไปใหม่นี้ จะต้องจ่ายให้เจ้าของที่ดินตามราคาเดิมที่คณะกรรมการเวนคืนได้กำหนดราคาไว้ และได้เคยจ่าย ไปก่อนแล้ว หรือจะต้องจ่ายค่าที่ดินในราคาใหม่ ตามราคาในปัจจุบันประการใด

๓) เจ้าของที่ดินบางรายที่ได้ทำการรังวัดแบ่งแยกโฉนด และได้กั้นเขตถนนตาม พระราชบัญญัตินี้ตามที่เจ้าหน้าที่ได้กั้นเขตไว้ และได้ทำการซื้อขาย โฉนดกรรมสิทธิ์ที่ดินไปให้ผู้อื่น ในกรณีนี้จะต้องจ่ายค่าที่ดินตามราคาที่ได้ซื้อขายกันใหม่หรือไม่ ถ้าปรากฏว่าที่ดินดังกล่าวยังอยู่ ในเขตเวนคืน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหา ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้หารือไปในเรื่องนี้แล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

(๑) พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างและขยายทางหลวงจังหวัด ในท้องที่ตำบลคลองเตย ตำบลคลองตัน และตำบลพระโขนง อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร พ.ศ. ๒๔๙๗ นั้น ปรากฏว่าได้ประกาศใช้บังคับในเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๔๙๗ ภายหลังการบังคับ ใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๔๙๗ และเป็นพระราชบัญญัติเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ที่ออกเพื่อสร้างทางหลวงจังหวัดตามความในพระราชบัญญัติทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๒ มีแผนผังแสดงแนวทางและขนาดและบัญชีที่แนบท้ายพระราชบัญญัติ โดย ไม่ได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินว่าจะเวนคืนไว้ก่อนประการใด การออก พระราชบัญญัติเวนคืนฯ โดยไม่ต้องออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตก่อนเช่นนี้ พระราชบัญญัติ ทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๒ มาตรา ๔๑^๑ บัญญัติไว้ให้กระทำได้โดยชอบและเมื่อออก พระราชบัญญัติแล้ว การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะต้องดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๗ ประกอบกับบทบัญญัติแห่ง พระราชบัญญัติทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๒

(๒) ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๔๙๗ ไม่ได้ กำหนดไว้ว่าพระราชบัญญัติเวนคืนฯ แต่ละฉบับจะต้องดำเนินการให้สำเร็จไปภายในระยะเวลา เท่าใด ฉะนั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า ตราบิตที่ถนนสายที่มีการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ รายนี้ยังสร้างไม่เสร็จ พระราชบัญญัติเวนคืนฯ นี้ยังคงบังคับใช้ได้อยู่ และเจ้าหน้าที่เวนคืน (ซึ่ง ในกรณีนี้คืออธิบดีกรมโยธาเทศบาล) ยังมีอำนาจที่จะสร้างหรือขยายเขตถนนนี้ได้ เพื่อให้มีขนาด

^๑ มาตรา ๔๑ เมื่อจะสร้างหรือขยายทางหลวงในท้องที่ใดและปรากฏว่าสำหรับการนั้นจำเป็น จะต้องเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ใดในท้องที่นั้น ให้ออกพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้นฯ

เพื่อประโยชน์แห่งการออกพระราชบัญญัติเช่นว่านี้ จะออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ ดินว่าจะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้

กว้างเต็ม ๓๐ เมตร ตามที่แสดงไว้ในแผนผังท้ายพระราชบัญญัติเวนคืนฯ จนตลอดสาย แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะได้เคยกันเขตทางสายนี้บางตอนผิดพลาดไป คือมีความกว้างไม่ครบ ๓๐ เมตรก็ตาม

(๓) การจ่ายเงินค่าทำขวัญชดเชยเป็นค่าที่ดินหรือทรัพย์สินที่ถูกเวนคืนในทุกกรณีก็เห็นว่าจะต้องจ่ายให้ตามราคารวมค่าที่ซื้อขายในท้องตลาดในวันที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติเวนคืนฯ ตามความที่ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งใน ๒. ของมาตรา ๕๓^๒ แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๒

(๔) การที่เจ้าของที่ดินบางรายอาจได้ทำการรังวัดแบ่งแยกโฉนด และได้กันเขตถนนไว้ผิดพลาดไปตามที่เจ้าหน้าที่ได้กันเขตไว้ หรือได้ทำการซื้อขายโอนกรรมสิทธิ์ไปให้ผู้อื่นแล้ว ก็ดี เห็นว่าไม่กระทบกระทั่งถึงราคาที่ดินหรือทรัพย์สินที่จะต้องชดเชยให้เจ้าของดังที่กล่าวไว้ในความเห็นข้อ (๓) แต่ประการใด ในที่นี้เห็นควรกล่าวไว้เสียด้วยว่า การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามความในพระราชบัญญัติทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๒ นั้น มีวิธีการที่เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของรัฐตามมาตรา ๕๐^๓ (ซึ่งในกรณีเวนคืนรายนี้ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการแก่ทรัพย์สินรายใด จนกรรมสิทธิ์ตกเป็นของรัฐเมื่อใดแล้วหรือไม่) ซึ่งในกรณีเช่นนั้นการแบ่งแยกโฉนดหรือโอนกรรมสิทธิ์ไปให้ผู้อื่น จะไม่มีผลอย่างใดเลย เพราะเท่ากับเอาที่ดินของรัฐไปแบ่งแยกหรือโอนกรรมสิทธิ์โดยไม่มีอำนาจ หรือหากปรากฏว่าที่ดินรายใด เจ้าหน้าที่ยังไม่ได้ดำเนินการให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของรัฐตามมาตรา ๕๐ ในระหว่างเวลาที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติเวนคืนฯ จนถึงวันที่กรรมสิทธิ์ตกเป็นของรัฐ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ภายในเขตระยะ ๑๐๐ เมตรจากหลักแนวสำรวจทั้งสองข้างก็ต้องห้ามมิให้จำหน่ายอสังหาริมทรัพย์นั้นโดยประการใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่เวนคืนแล้ว ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖^๔ และมาตรา ๕๐ วรรคสอง

^๒ มาตรา ๕๓ เงินค่าทำขวัญนี้ถ้าไม่มีบทบัญญัติเป็นพิเศษในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งออกตามความในมาตรา ๔๑ แล้ว ให้กำหนดเท่าราคาของทรัพย์สินตามราคารวมค่าที่ซื้อขายในท้องตลาดในวันดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

๒. ในกรณีที่ไม่ต้องออกพระราชกฤษฎีกาเช่นนั้น แต่ได้ออกพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้น ๆ ราคาในวันที่ประกาศใช้พระราชบัญญัตินั้น

๑.ล๑

๑.ล๑

^๓ มาตรา ๕๐ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนดจะเข้าครอบครอง หรือในกรณีที่เข้าครอบครองได้ก่อนกำหนดก็ให้นับแต่วันที่เข้าครอบครองนั้น

ในระหว่างเวลาที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จนถึงวันที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐ ให้นำความในมาตรา ๔๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๔ มาตรา ๔๖ ในระหว่างเวลาที่ให้ใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนและเมื่อเจ้าหน้าที่ปักหลักแนวสำรวจแล้ว ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ภายในเขตระยะ ๑๐๐ เมตร จากหลักแนวสำรวจทั้งสองข้างจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์นั้นโดยการขาย แลกเปลี่ยน ให้ หรือโดยประการอื่น จำนอง หรือให้เช่า หรือให้เช่าซื้อ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย
(นายหยุต แสงอุทัย)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๖๖